

A címereképben álló N. A. (*Nicolaus Apafi*) azt mutatja, hogy ezt azt ajtót (s talán az épületszárnyat is) már a várépítő Gergely fia, *Apafi Miklós* építtette.

A felírat jobb szögletében a kőfaragó monogramja áll: *K. M. G.* betűkből s felette kőfaragó jelvényből összeróva.

A várnak még egy bástyatornya volt a délnyugati sarkon, de ezt lebontották. A még fennálló másik, a délkeleti bástyatornyon egy vasból készült *szél-zászló* állott, mely most a városházánál őriztetik.

A zászló rúdján fent *félhold*, a zászlón áttörve A. M. B. A. betűk, a mi azt mutatja, hogy

Apafi Mihály és Bornemisza Anna tette rá 1684-ben.

Ugyancsak a városházánál őrzik emlékül *Apafi Mihály vas ekéjét*, melylyel az utolsó erdélyi fejedelem szántotta ősei örökét, az ebesfalvi gazdagon termő

fekete földet.

Immár ott nyugsznak a nagy időket látott vár urai a közeli *almakeréki* templomban; ősi várkastélyokban csak a fennebb leírt romladozó felíratok hirdetik emléköket, melyet ezeknél maradandóbban őriz és hirdet a történelem élő emlékezete.

Szádeczky Lajos.

Régi ezüst poharak Erzsébetvárosról.

Erzsébetvároson régi történeti emlékek és műkincsek után kutatván, egyebek közt régi ezüstpoharakat is találtam *Gorove Lajos* kir. ügyész úr szíves közbenjárásával. Olyan poharakra, melyek évekkel ezelőtt kereskedőknél elzalogosítottak s kiválatlanul maradtak.

A poharak közül a történeti vagy műbecsűeket kiválogatván, magammal hoztam az Erdélyi Múzeum-Egyletben bemutatás s esetleg megvétel céljából.

Nyolcz darab régi pohár került így össze, melyek közül 6 darab a XVII. 2. a XVIII. századból való, de ez a kettő is 1623-ban készült czéhpoharak átöntéséből származott.

E két (korrendben a legutolsó) sima ezüst pohár *a marosvásárhelyi csizmadiák czéhpohara volt*. Eladás útján kerülni magánosok (talán cigányok) kezébe s így rekedtek meg zálogüzletben. A poharak történetét egyik oldalukon nagy koronával és virág szegélylyel díszített körben bevésve így olvashatjuk (mindkettőn ugyanazzal a felíratl):

a sorok nem így egymás alá megtördelve, hanem egyfolytában olvasandók a címertől balra és jobbra s így kapjuk a helyes szöveget: *Turris fortissima Nomen Domini, ad ipsam currit justus et exaltabitur; s a helyes értelmet, hogy: a legerősebb torony az Úr neve, ahoz menekül az igaz és felmagasztaltatik.*

1623-at midőn irtak
 Ns eszizmdk Czht állítottak
 M.-Vásárhelyt, 's 173 mulva
 5. ó poharait lát 3-ba újulva
 Öregeb Cz: M: OLAJOS JÁNOSK
 LAKATOS SÁML Cz: M: ifjunak.
 Éltekben, Not: HEGEDŰS MIHK
 Uralkbn a' FERENTZ Csk
 1796.

Mindkét poharan: BJ. 13; ötvösjegy és próba.

A sorozatban a régiség szerint visszafelé haladva 3-ik egy nagyobb-fajta *czápás pohár*, fent és alant aranyozott sima szegélylyel és oldalán aranyozott nemesi czímerrel, mely a paizs mezejében zöld mezőn fél-lábon álló (vagy inkább lépő) *gólyát* (kócsag, vagy daru is lehet!?) ábrázol. Kőrírata elárúlja az egykori tulajdonosok nevét és korát:

ECSEDI. PÉTER* CSEVEL. AVA* 1695.

Ötvösjegye nincs.

4. Korban közel egykorú lehet amazzal egy 3 gömbön álló alacsonyabb *ezüst pohár*, oldalán bepréselt virágdíszekkel. Ötvösjegye Z. 13. W. S. alatta egy hosszúvonal mindkét oldalán ékekkel (mint-egy fűrészt ábrázolva).

5. Talpas *ezüst pohár* arany szegélylyel aranyozott körkeretben A. I. (az egykori tulajdonos nevét jelző) betűkkel. Ötvösjegye nincs.

6. Fedeles és füles kis *czápás kupa* fedele, talpa és füle aranyozva, talpán csinos kettős liliom és rózsza díszítménnyel. Ötvösjegye nincs; de a talpán a helyett be van karczolja írott betűkkel a bizonyára későbbi tulajdonos neve: M. Fronius 1743. Nov.

7. A m.-vásárhelyi szabó czéhpoharakhoz hasonlító karcú magas *ezüst kehely*; felső szegélye alatt és alján gazdag aranyozott virágdíszítménnyel. Ötvösjegye MFD (?) monogram (a D visszagörbítve az MF szára alá). Körülötte újabban bekarzolt betűk: MENEN ZIGAN, DEK stb. Szép ötvös munka a XVII. század derekáról.

8. Remek vert ezüst aranyozott ezüst öblös *serleg*, oldala végig és kereken remek virágdíszítményekkel felfelé 3 nagy virág alak; *rózsza* és két *tulipán* s közöttök lefelé lógó gyümölcs (körte s alma?) alakok s fent és alant ezekkel egybefonódó igen szép levéldíszek. Igazi remeke a XVII. sz. ötvös művészetnek. Az egész végesvégig erősen aranyozva. Ötvösjegye (sajnos) nincs.

Ezekén kívül régi szász boglárokat, mellre való ezüst csattokat, ezüst mentegombokat találtam ugyanott, melyek az E. K. E. Néprajzi Múzeumában találhatnak legméltóbb otthonra.

Szádeczky Lajos.